

SPLOŠNA MATURA IZ PREDMETA FILOZOFIJA V LETU 2022

Poročilo DPK SM za filozofijo

Vsebina

1	Struktura kandidatov.....	2
1.1	Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih	3
1.2	Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije – primerjava po letih.....	4
1.3	Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022	6
2	Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022.....	7
2.1	Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah.....	7
2.2	Meje med ocenami	9
2.3	Porazdelitev dosežkov po ocenah	10
3	Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022.....	12
4	Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM	14
4.1	Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita	14
4.2	Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita	15
4.3	Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih.....	15
4.4	Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov	21
4.5	Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah	21
5	Zunanje ocenjevanje in ugovori.....	22
5.1	Zunanje ocenjevanje	22
5.2	Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene.....	22
6	Povzetek	23
6.1	Ocena uspeha kandidatov	23
6.2	Ocena kakovosti izpitnih pol.....	24
6.3	Druge ugotovitve	24

Avtorja:

Marko Štempihar, glavni ocenjevalec za filozofijo

dr. Tomaž Grušovnik, predsednik DPK SM za filozofijo

Poročilo je potrdila DPK SM za filozofijo na svoji 22. redni seji 26. 09. 2022.

Ljubljana, september 2022

1 Struktura kandidatov

Statistične podatke za kandidate, ki so se udeležili **spomladanskega izpitnega roka splošne mature**, prikazujemo ločeno glede na njihovo strukturo:

a) **referenčno skupino SM** predstavljajo redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura (brez kandidatov z maturitetnim tečajem, 21-letnikov, odraslih in poklicnih maturantov). Na dosežkih te skupine se postavljajo tudi meje med ocenami.

Okrajšava: ref. skup. SM;

b) **kandidate SM** (ref. skup. SM + ostali SM) predstavljajo tisti, ki opravljajo splošno matura (brez kandidatov poklicne mature, ki opravljajo posamezni izpit splošne mature). To so:

- referenčna skupina SM (redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura) in
- **ostali SM**, to so:
 - kandidati z maturitetnim tečajem,
 - 21-letniki,
 - odrasli,
 - kandidati, ki popravljajo eno ali dve negativni oceni,
 - kandidati, ki opravljajo SM ponovno v celoti,
 - kandidati, ki opravljajo SM v dveh delih, in
 - kandidati, ki izboljšujejo oceno.

Okrajšava: kandidati SM;

c) **kandidate PM** (kandidati poklicne mature s posameznim izpitom pri splošni maturi) predstavljajo tisti, ki ob poklicni maturi (štirje predmeti) dodatno opravljajo posamezni izpit SM.

Okrajšava: kandidati PM.

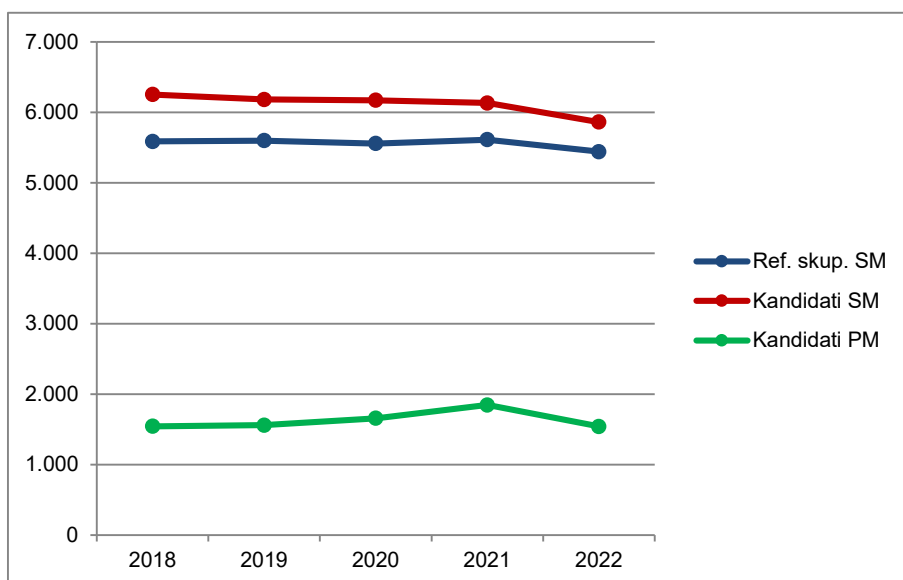
1.1 Struktura kandidatov pri splošni maturi – primerjava po letih

Preglednica 1.1.1 in slika 1.1.1 prikazujeta primerjavo števila udeleženih kandidatov v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2018 do 2022. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2018–2022

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2018	5.589	6.255	1.544
2019	5.600	6.185	1.560
2020	5.560	6.173	1.657
2021	5.615	6.134	1.846
2022	5.444	5.865	1.542

Slika 1.1.1: Udeleženi kandidati pri SM po strukturi – spomladanski izpitni roki 2018–2022

Vir: Državni izpitni center 2022

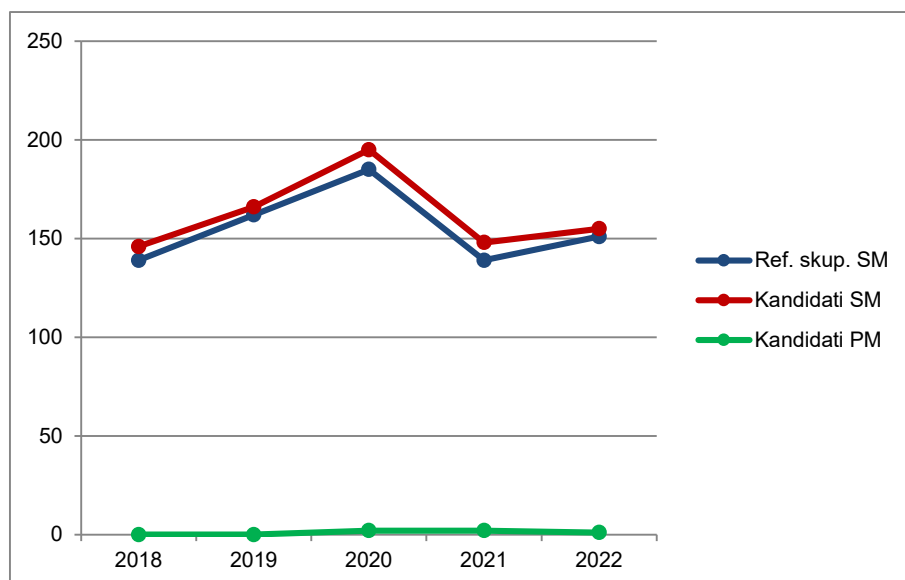
1.2 Struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije – primerjava po letih

Preglednica 1.2.1 in slika 1.2.1 prikazujeta primerjavo števila kandidatov, ki so opravljali filozofijo v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2018 do 2022. Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2018–2022

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2018	139	146	0
2019	162	166	0
2020	185	195	2
2021	139	148	2
2022	151	155	1

Slika 1.2.1: Udeleženi kandidati pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2018–2022

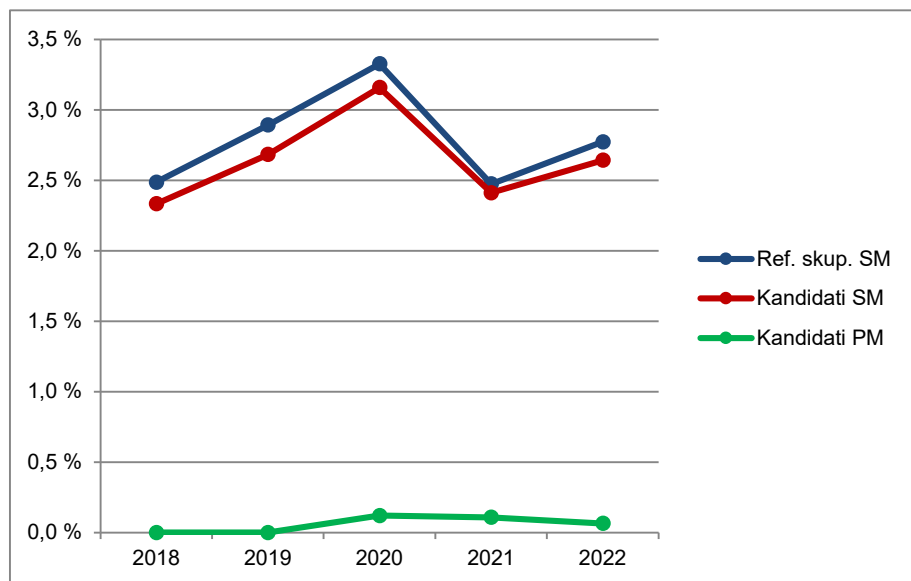
Vir: Državni izpitni center 2022

Preglednica 1.2.2 in slika 1.2.2 prikazujeta primerjavo deleža kandidatov, ki so opravljali filozofijo (preglednica 1.2.1), glede na udeležene kandidate v spomladanskem izpitnem roku splošne mature v letih od 2018 do 2022 (preglednica 1.1.1). Primerjave so prikazane ločeno po strukturi kandidatov.

Preglednica 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2018–2022

Leto	Ref. skup. SM	Kandidati SM	Kandidati PM
2018	2,5 %	2,3 %	0,0 %
2019	2,9 %	2,7 %	0,0 %
2020	3,3 %	3,2 %	0,1 %
2021	2,5 %	2,4 %	0,1 %
2022	2,8 %	2,6 %	0,1 %

Slika 1.2.2: Delež udeleženih kandidatov pri izpitu SM iz filozofije po strukturi – spomladanski izpitni roki 2018–2022

Vir: Državni izpitni center 2022

1.3 Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022

Preglednica 1.3.1 in slika 1.3.1 prikazujeta število in delež kandidatov, ki so opravljali izpit splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022. Podatki so prikazani po strukturi kandidatov. (Redni dijaki, ki prvič v celoti opravljajo splošno matura in predstavljajo referenčno skupino SM, so dodatno razdeljeni tudi na izobraževalne programe.)

Preglednica 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022

	Število	Delež
Splošna gimnazija	115	73,7 %
Klasična gimnazija	20	12,8 %
Gimnazija	135	86,5 %
Tehniška gimnazija	0	0,0 %
Ekonomska gimnazija	1	0,6 %
Umetniška gimnazija	15	9,6 %
Strokovna gimnazija	16	10,3 %
Ref. skup. SM	151	96,8 %
Ostali SM	4	2,6 %
Kandidati SM	155	99,4 %
Kandidati PM	1	0,6 %

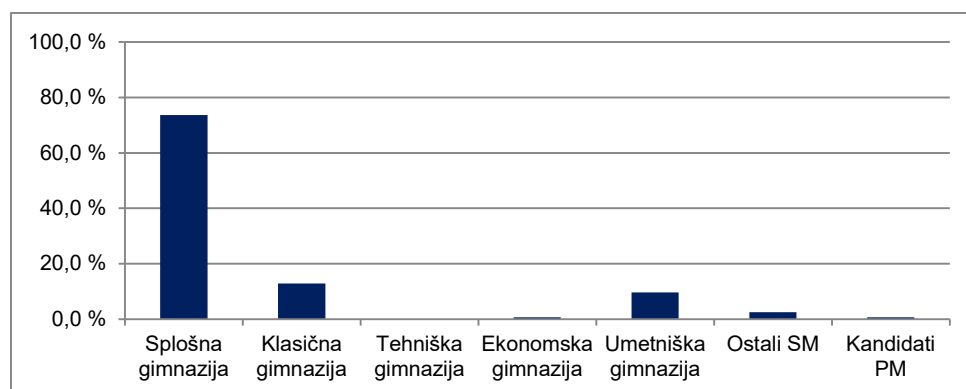
gimnazija = splošna gimnazija + klasična gimnazija

strokovna gimnazija = tehniška gimnazija + ekonomska gimnazija + umetniška gimnazija

ref. skup. SM = gimnazija + strokovna gimnazija

kandidati SM = ref. skup. SM + ostali SM

Slika 1.3.1: Podrobnejša struktura kandidatov pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022

Vir: Državni izpitni center 2022

2 Analiza dosežkov pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022

2.1 Porazdelitev dosežkov po odstotnih točkah

Preglednica 2.1.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah pri filozofiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2022 v posamezne razrede/intervale, ki obsegajo pet odstotnih točk (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.1.2 in slika 2.1.1 pa delež kandidatov, ki so dosegli manj odstotnih točk od zgornje meje razreda (tj. relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

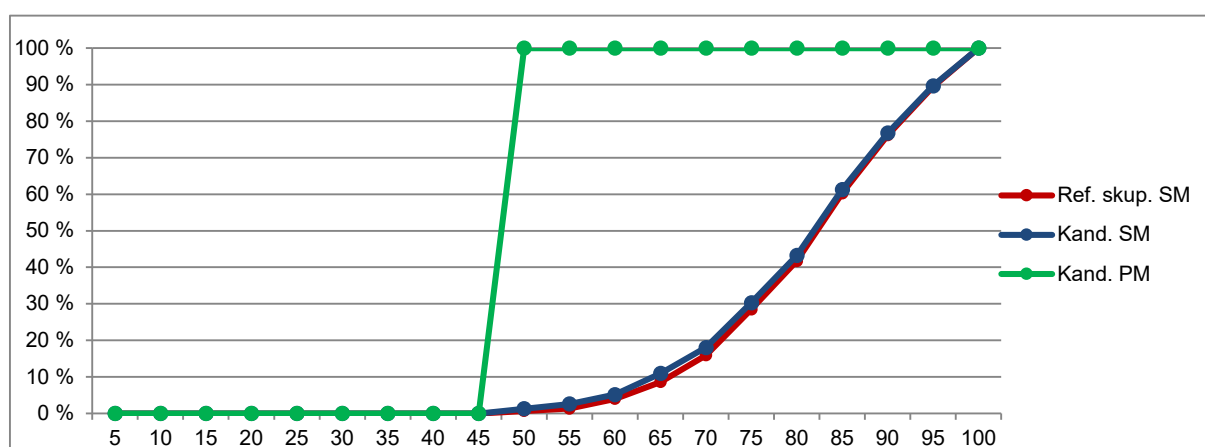
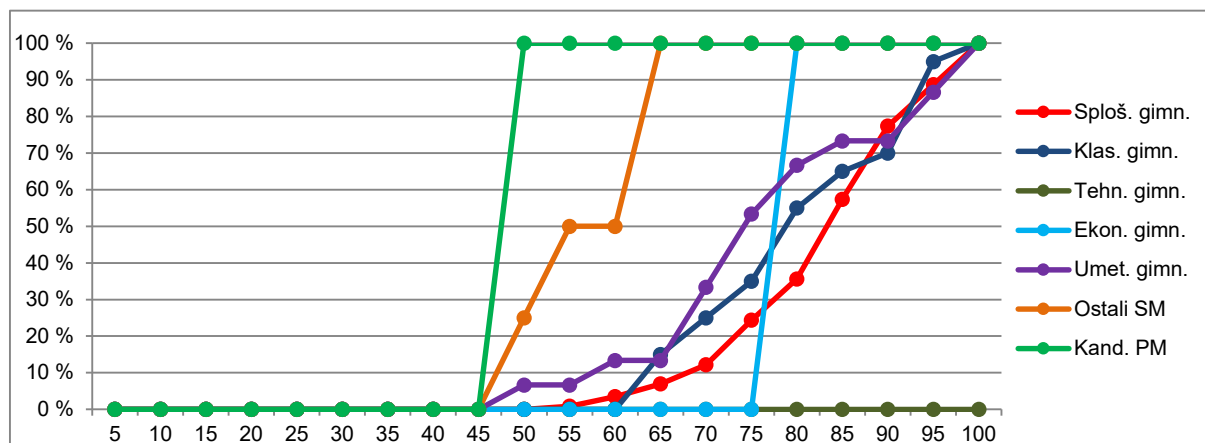
Preglednica 2.1.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
0-5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6-10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11-15	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
16-20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21-25	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26-30	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31-35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
36-40	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41-45	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
46-50	0	0	0	0	0	1	1	1	2	1	1
51-55	1	0	1	0	0	0	0	1	2	1	0
56-60	3	0	3	0	0	1	1	4	4	0	0
61-65	4	3	7	0	0	0	0	7	9	2	0
66-70	6	2	8	0	0	3	3	11	11	0	0
71-75	14	2	16	0	0	3	3	19	19	0	0
76-80	13	4	17	0	1	2	3	20	20	0	0
81-85	25	2	27	0	0	1	1	28	28	0	0
86-90	23	1	24	0	0	0	0	24	24	0	0
91-95	13	5	18	0	0	2	2	20	20	0	0
96-100	13	1	14	0	0	2	2	16	16	0	0
SKUPAJ	115	20	135	0	1	15	16	151	155	4	1

Preglednica 2.1.2: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Odst. točke	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
5	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
10	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
15	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
20	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
25	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
30	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
35	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
40	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
45	0 %	0 %	0 %	-	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %
50	0 %	0 %	0 %	-	0 %	7 %	6 %	1 %	1 %	25 %	100 %
55	1 %	0 %	1 %	-	0 %	7 %	6 %	1 %	3 %	50 %	100 %
60	3 %	0 %	3 %	-	0 %	13 %	13 %	4 %	5 %	50 %	100 %
65	7 %	15 %	8 %	-	0 %	13 %	13 %	9 %	11 %	100 %	100 %
70	12 %	25 %	14 %	-	0 %	33 %	31 %	16 %	18 %	100 %	100 %
75	24 %	35 %	26 %	-	0 %	53 %	50 %	28 %	30 %	100 %	100 %
80	36 %	55 %	39 %	-	100 %	67 %	69 %	42 %	43 %	100 %	100 %
85	57 %	65 %	59 %	-	100 %	73 %	75 %	60 %	61 %	100 %	100 %
90	77 %	70 %	76 %	-	100 %	73 %	75 %	76 %	77 %	100 %	100 %
95	89 %	95 %	90 %	-	100 %	87 %	88 %	89 %	90 %	100 %	100 %
100	100 %	100 %	100 %	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.1.1: Relativna kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah

Vir: Državni izpitni center 2022

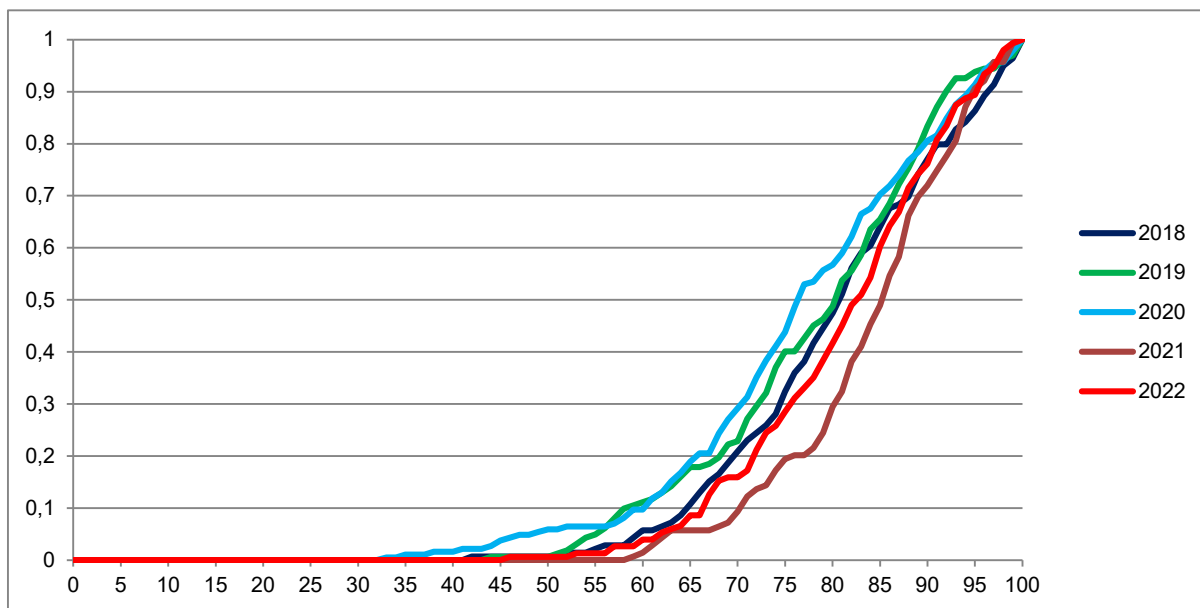
2.2 Meje med ocenami

Preglednica 2.2.1 prikazuje primerjavo mej med ocenami v letih od 2018 do 2022, slika 2.2.1 pa kumulativno frekvenčno porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah za referenčno skupino SM, na kateri se postavljajo meje med ocenami.

Preglednica 2.2.1: Meje med ocenami za zadnjih pet let

Leto	Ocene			
	2	3	4	5
2018	50	62	74	88
2019	50	62	74	87
2020	49	61	73	86
2021	50	62	74	87
2022	50	62	74	87

Slika 2.2.1: Kumulativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po doseženih odstotnih točkah – referenčna skupina SM

Vir: Državni izpitni center 2022

2.3 Porazdelitev dosežkov po ocenah

Preglednica 2.3.1 prikazuje porazdelitev kandidatov po ocenah pri filozofiji v spomladanskem izpitnem roku SM 2022 (tj. frekvenčna porazdelitev), preglednica 2.3.2 in slika 2.3.1 pa delež kandidatov s posameznimi ocenami (tj. relativna frekvenčna porazdelitev). Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

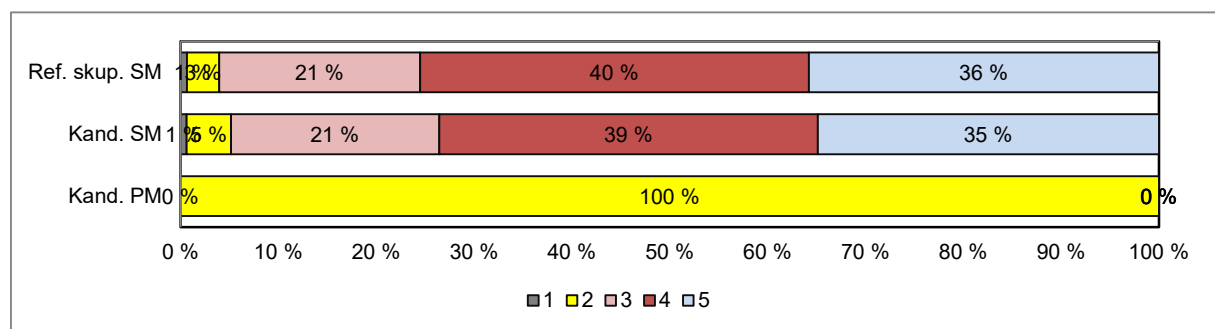
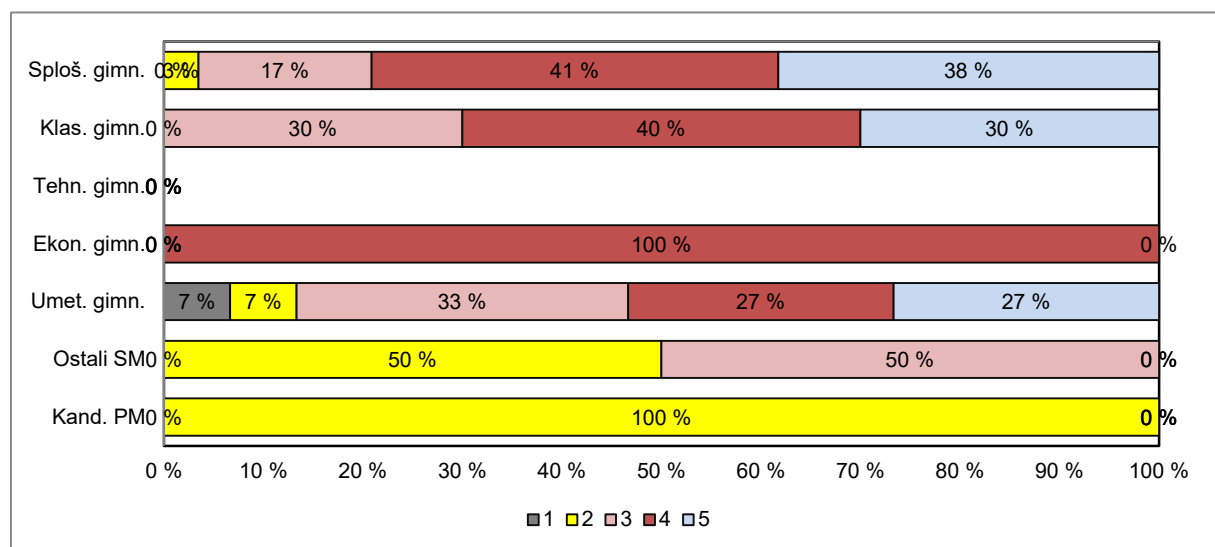
Preglednica 2.3.1: Frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0
2	4	0	4	0	0	1	1	5	7	2	1
3	20	6	26	0	0	5	5	31	33	2	0
4	47	8	55	0	1	4	5	60	60	0	0
5	44	6	50	0	0	4	4	54	54	0	0
Uspešni	115	20	135	0	1	14	15	150	154	4	1
Skupaj	115	20	135	0	1	15	16	151	155	4	1

Preglednica 2.3.2: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Ocena	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
1	0 %	0 %	0 %	-	0 %	7 %	6 %	1 %	1 %	0 %	0 %
2	3 %	0 %	3 %	-	0 %	7 %	6 %	3 %	5 %	50 %	100 %
3	17 %	30 %	19 %	-	0 %	33 %	31 %	21 %	21 %	50 %	0 %
4	41 %	40 %	41 %	-	100 %	27 %	31 %	40 %	39 %	0 %	0 %
5	38 %	30 %	37 %	-	0 %	27 %	25 %	36 %	35 %	0 %	0 %
Uspešni	100 %	100 %	100 %	-	100 %	93 %	94 %	99 %	99 %	100 %	100 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %	-	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Slika 2.3.1: Relativna frekvenčna porazdelitev kandidatov po ocenah

Vir: Državni izpitni center 2022

3 Splošni podatki o kandidatih pri izpitu splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022

V preglednici 3.1 so zbrani splošni podatki (tj. statistike) o kandidatih, ki so opravljali izpit splošne mature iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022.

Preglednica 3.1: Splošni podatki o kandidatih pri izpitu SM iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku 2022

	Sploš. gimn.	Klas. gimn.	Gimn.	Tehn. gimn.	Ekon. gimn.	Umet. gimn.	Strok. gimn.	Ref. skup. SM	Kand. SM	Ostali SM	Kand. PM
Število kandidatov	115	20	135	0	1	15	16	151	155	4	1
Povprečni splošni uspeh pri SM*	22,46	21,42	22,31	-	15,00	21,07	20,67	22,14	22,08	14,00	-
Povprečni uspeh v 4. letniku SŠ	3,93	3,85	3,92	-	3,00	3,93	3,88	3,91	3,91	3,00	-
Povprečni uspeh v 3. letniku SŠ	3,99	4,15	4,01	-	3,00	3,93	3,88	4,00	3,99	3,00	-
Povprečna ocena pri predmetu SM	4,14	4,00	4,12	-	4,00	3,60	3,63	4,07	4,03	2,50	2,00
Povprečna originalna ocena pri predmetu SM**	4,14	4,00	4,12	-	4,00	3,60	3,63	4,07	4,02	2,25	2,00
Povprečno število odstotnih točk pri predmetu SM	82,51	80,20	82,17	-	76,94	76,34	76,38	81,55	80,91	56,76	50,45
Mediana odstotnega števila točk pri predmetu SM	84	80	84	-	77	75	76	83	82	58	50
Standardni odklon odstotnih točk pri predmetu SM	10,13	11,46	10,32	-	-	14,63	14,13	10,88	11,50	8,40	-
Povprečna ocena pri predmetu v 4. letniku SŠ	4,36	4,20	4,33	-	3,00	4,40	4,31	4,33	4,33	4,00	-
Povprečna ocena pri predmetu v 3. letniku SŠ	4,73	4,45	4,68	-	-	4,50	4,50	4,68	4,68	5,00	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in ocene pri predmetu SM*	0,64	-	0,66	-	-	-	-	0,68	0,68	-	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 4. letniku SŠ*	0,74	-	0,72	-	-	-	-	0,71	0,71	-	-
Korelacija splošnega uspeha pri SM in uspeha v 3. letniku SŠ*	0,67	-	0,62	-	-	-	-	0,60	0,60	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 4. letniku SŠ***	0,60	-	0,60	-	-	-	-	0,58	0,58	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in uspeha v 3. letniku SŠ***	0,60	-	0,60	-	-	-	-	0,58	0,58	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 4. letniku SŠ***	0,45	-	0,46	-	-	-	-	0,46	0,46	-	-
Korelacija ocene pri predmetu SM in ocene pri predmetu v 3. letniku SŠ***	0,18	-	0,28	-	-	-	-	0,29	0,27	-	-
Korelacija notranjega in zunanjega dela pri SM	0,23	-	0,26	-	-	-	-	0,24	0,26	-	-
Odstotek neuspešnih s PP	0,00	0,00	0,00	-	0,00	6,67	6,25	0,66	0,65	0,00	0,00
Odstotek neuspešnih brez PP	0,00	0,00	0,00	-	0,00	6,67	6,25	0,66	1,29	25,00	0,00

*Pri izračunu povprečnega splošnega uspeha pri SM so upoštevani samo uspešni kandidati (10 točk ali več). Enako velja tudi za korelacije s splošnim uspehom pri SM.

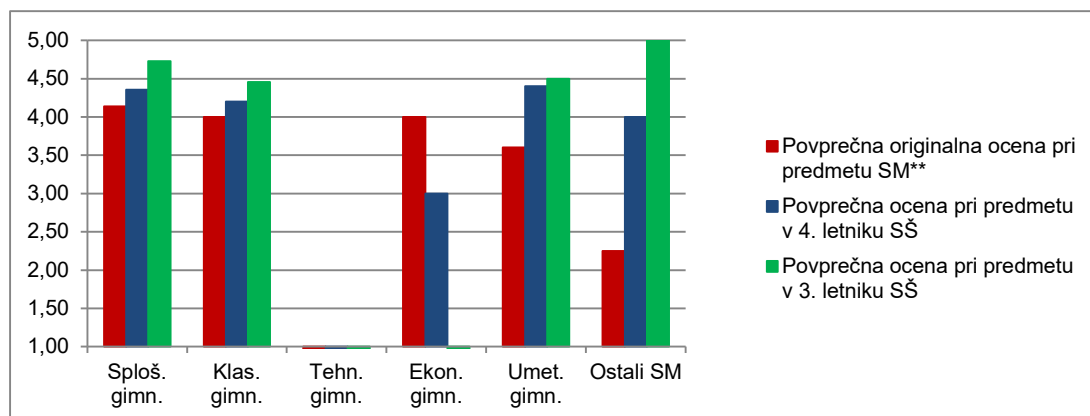
**Originalna ocena je ocena pri predmetu SM, izračunana iz odstotnih točk, brez upoštevanja PP (pogojno pozitivne), ocenjevanja na OR namesto VR ali upoštevanja ocene iz prejšnjega roka.

***Korelacija z oceno pri predmetu SM se računa z originalno oceno pri predmetu SM.

Če je manj kakor 30 popolnih parov podatkov, se korelacija ne izračuna.

Slika 3.1 prikazuje primerjavo povprečne originalne ocene pri izpitu SM iz filozofije in povprečnih ocen iz filozofije v 4. in 3. letniku srednje šole. Podatki so prikazani po podrobnejši strukturi kandidatov.

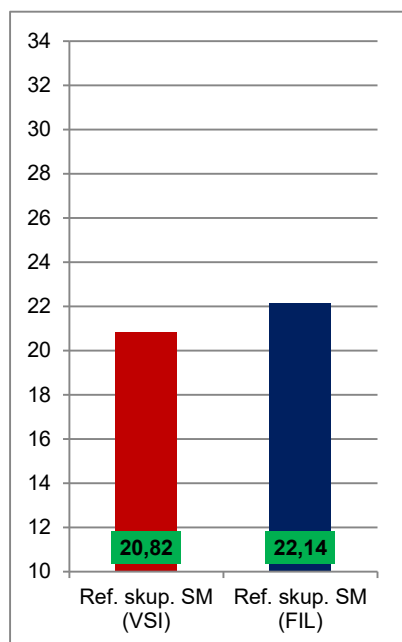
Slika 3.1: Povprečne ocene pri izpitu SM iz filozofije

Vir: Državni izpitni center 2022

Slika 3.2 prikazuje primerjavo povprečnega splošnega uspeha vseh gimnazijcev, ki so v spomladanskem izpitnem roku 2022 prvič v celoti opravljali splošno maturo (ref. skup. SM – VSI), in gimnazijcev, ki so v tem izpitnem roku prvič v celoti opravljali izpit SM iz filozofije (ref. skup. SM – FIL).

Slika 3.2: Povprečni splošni uspeh pri SM in pri izpitu SM iz filozofije

Vir: Državni izpitni center 2022

4 Vsebinska analiza dosežkov za referenčno skupino SM

4.1 Vsebinska analiza dosežkov pri zunanjem in notranjem delu izpita

Preglednica 4.1.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri zunanjem in notranjem delu izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2022.

Preglednica 4.1.1: Osnovni statistični podatki

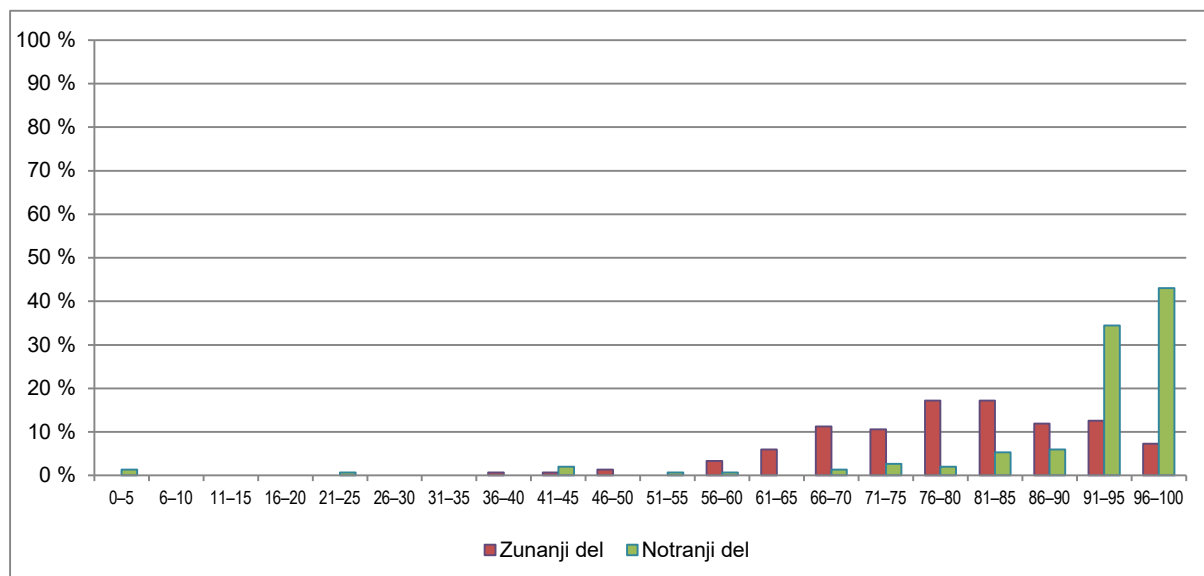
	Zunanji del	Notranji del
Število kandidatov	151	151
Povprečno število odstotnih točk	63,42	18,13
Standardni odklon odstotnih točk	9,63	3,24
Maksimalno število odstotnih točk	80,00	20,00
Povprečna težavnost	0,79	0,91

Preglednica 4.1.2 in slika 4.1.1 prikazujeta relativno frekvenčno porazdelitev referenčne skupine SM po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2022.

Preglednica 4.1.2: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Odstotki	Zunanji del	Notranji del
0-5	0 %	1 %
6-10	0 %	0 %
11-15	0 %	0 %
16-20	0 %	0 %
21-25	0 %	1 %
26-30	0 %	0 %
31-35	0 %	0 %
36-40	1 %	0 %
41-45	1 %	2 %
46-50	1 %	0 %
51-55	0 %	1 %
56-60	3 %	1 %
61-65	6 %	0 %
66-70	11 %	1 %
71-75	11 %	3 %
76-80	17 %	2 %
81-85	17 %	5 %
86-90	12 %	6 %
91-95	13 %	34 %
96-100	7 %	43 %
SKUPAJ	100 %	100 %

Slika 4.1.1: Relativna frekvenčna porazdelitev po dosežkih pri zunanjem in notranjem delu izpita

Vir: Državni izpitni center 2022

4.2 Vsebinska analiza dosežkov po posameznih delih izpita

Preglednica 4.2.1 prikazuje osnovne statistične podatke za referenčno skupino SM pri posameznih delih izpita iz filozofije v spomladanskem izpitnem roku SM 2022.

Preglednica 4.2.1: Osnovni statistični podatki po posameznih delih izpita

	Izpitna pola 1	Izpitna pola 2	Seminarska naloga
Število kandidatov	151	151	151
Povprečno število odstotnih točk	28,24	35,18	18,13
Standardni odklon odstotnih točk	4,51	6,53	3,24
Maksimalno število odstotnih točk	35,00	45,00	20,00
Povprečna težavnost	0,81	0,78	0,91

4.3 Vsebinska analiza dosežkov po nalogah in vprašanjih

Izpitna pola 1

Splošno

Število kandidatov: 155; povprečno število točk: 17,62; indeks težavnosti: 0,8.

Povprečno število točk je skoraj enako kot lani, tj. 17,66 točke. Tudi tokrat je bilo največ komentarjev k Platonu, nato k Descartesu in Aristotelu, komentar k Nietzscheju pa so letos izbrali le trije kandidati.

Odgovori se niso bistveno razlikovali od tistih iz prejšnjega leta. Pri nekaterih kandidatih se je videlo temeljitejše poznavanje nekaterih avtorjev (npr. Locka), kar je morda posledica ozaveščenja s strani komisije.

Večina kandidatov je pokazala šolsko naučenost in pripravljenost na pisanje eseja ter poznavanje splošnih pravil pisanja. Redki pa so bili tisti, ki so presegali šolsko naučenost in so o stvareh samostojno razmislili (na podlagi poznavanja obstoječih teorij). Naslove esejev in odlomke so izbirali ustrezno.

Po kakovosti so izstopali komentarji k Descartesu, kar se je pokazalo tudi v številu doseženih točk. Naloge so povečini kazale tako razumevanje celotne knjige kot tudi poglobljene odgovore na vprašanja, hkrati pa so kandidati prijetno presenetili z navajanjem mnogih podrobnosti.

Kandidati imajo sicer največ težav z argumentacijo, argumente so včasih postavili na napačno mesto ali pa so jih nizali brez premisleka. Precej je bilo šablonskih esejev, ki so bili zelo povprečni, prevladovalo je učenje na pamet. Še ena pomanjkljivost se zdi v tem, da kandidati na eni strani določen filozofski problem dobro razumejo, kar kaže njihov zdravorazumski tok argumentacije, na drugi strani pa ne uporabijo vseh relevantnih pojmov oziroma v eseju ne operirajo s filozofskim znanjem. Nekaj pa je bilo tudi »improviziranih« esejev – besedil, ki uporabljajo visoko doneče besede, včasih krilatice, da prenesejo na videz globokoumno sporočilo, pri tem pa ne izkazujejo poznavanja del ali tematik.

Platon: Država

Število kandidatov: 85; povprečno število točk: 17,11; indeks težavnosti: 0,78; indeks diskriminativnosti: 0,52.

Večina esejev je bila dobro (šolsko) naučenih. To pomeni, da kandidati Platona poznajo, poznajo tudi klasične (šolske) razlage in povezave, ki jih smiselno navedejo. Odgovori so bili na splošno dobri. Kandidati so pokazali dober pregled nad delom. Morda je bila težava, da so bili napisani po istem vzorcu: enak vrstni red sklicevanja na prisposode ipd. Zato se niso vselej zelo natančno nanašali na podvprašanja.

Kandidati so večinoma prepoznali, da je treba razložiti teorijo idej in da je treba utemeljiti vladavino filozofov. Velikokrat pa ne znajo prepričljivo povezati obeh vidikov v smiselno celoto. Ponekod je videti, kot da poznajo glavne motive Države, in s pomočjo njih skušajo odgovoriti na vprašanja, pri čemer povzemajo marsikaj, kar morda niti ni tema odlomka. Tipična pomanjkljivost je v manku bolj poglobljene in smiselne razlage teorije idej, še posebno takšne, ki bi šla onkraj opisovanja prisposode z votlino in prisposode z daljico. Boljši eseji kažejo precej dobro seznanjenost z vsebino Platonove Države. Šibkejši eseji poznajo osnovna dejstva, podrobnosti ne poznajo in šibko povezujejo različne ideje v smiselno celoto.

Glavne pomanjkljivosti so umanjkanje razlage, kar kaže na pomanjkanje razumevanja ob komentarju Platonove Države, odsotnost kakršnihkoli primerov, s čimer bi ponazorili npr. primarnost Bivajočega, idej ... in sekundarnost delno bivajočega fizičnega sveta. Prav prek primerov oz. podpor k danim razlagam (»argumentom«) bi namreč kandidati pokazali, da so presegli golo šolsko ponavljanje naučenega in prešli do globljega razumevanja smisla in bistva Platonove filozofije. Pogosto manjkata razlaga daljice in vzgoja filozofov. Prav tako pogosto ne razložijo, »kaj je dialektika«, ter razlike med matematičnimi znanostmi in filozofijo. Tudi lastnosti, ki jih mora imeti filozof, so zelo slabo razložene. Zelo malo jih stopi v pogovor z avtorjem. Nekaj komentarjev daje tudi občutek, da so naučeni, že vnaprej pripravljeni, kar se kaže tako, da ne odgovarjajo na zastavljena vprašanja oziroma odgovarjajo le deloma. Eseji ne izražajo poglobljenega razumevanja Platonove filozofije in platonizma nasploh. Vzbujejo vtis površnega in naivnega razumevanja.

Aristotel: Nikomahova etika

Število kandidatov: 22; povprečno število točk: 17,39; indeks težavnosti: 0,79; indeks diskriminativnosti: 0,43.

Kandidati izpostavljajo, kaj so vrline, kako so te povezane z deli človeške duše itd. Njihove analize so običajno ustrezne, pogosto pa premalo poglobljene in premalo obširne. Kandidati zelo redko stopijo v

dialog z avtorjem, poleg tega skoraj ne omenjajo Aristotelovega razumevanja razlike med hotenimi in nehotenimi dejanji.

Korektni in kakovostni odgovori, ki so se razlikovali glede na podrobnost poznavanja dela – zvečine brez težav (morda bi edinole pričakovali več informiranega soočanja z delom, kritične distance, ki pa ne bi bila klišejska in na prvo žogo).

Descartes: Meditacije

Število kandidatov: 45; povprečno število točk: 18,68; indeks težavnosti: 0,85; indeks diskriminativnosti: 0,56.

Izredno visok nivo komentarjev Descartesa, brez nepotrebne šolske suhoparnosti. Kandidati povečini odgovarjajo na vprašanja, pri čemer z navajanjem številnih podrobnosti kažejo na natančno poznavanje tako Prve meditacije kot tudi celotne knjige.

Pri slabših komentarjih pa se je pokazalo, da niso znali korektno povzeti niti glavnih pojmov (npr. pojma cogita).

Nietzsche: H genealogiji morale

Število kandidatov: 3; povprečno število točk: 17,67; indeks težavnosti: 0,8; indeks diskriminativnosti: 0,09.

Pomanjkljivost se kaže pri zahtevanih vprašanjih, ki kandidata nekako prisilijo v neko smer argumentacije ali pa kandidati abruptno prekinejo svojo nit argumentacije, da bi odgovorili na zahtevana vprašanja. Zdi se, da jih vprašanja nekako zmedejo, komentarji pa zato delujejo umetno.

Izpitna pola 2

Splošno

Število kandidatov: 155; povprečno število točk: 17,1; indeks težavnosti: 0,78.

Vprašanje stvarnosti

1. Razpravljajte o trditvi: Vzročnost, ki je prisotna v naravi, ne vpliva na človekove odločitve.

Število kandidatov: 11; povprečno število točk: 18,68; indeks težavnosti: 0,85.

Ponavlja se ista težava kot v vseh prejšnjih letih: kandidati ne razumejo zares s problematiko determinizma povezane svobodne volje. Izpostavijo sicer determinizem kot zakonitost univerzalne vzročnosti, hkrati pa o njem kljub vsemu govorijo kot o nekakšni »vnaprejšnji določenosti«, povezani z bogovi, višjimi silami oz. »nekakšnim prazakonom«. Eseji so velikokrat zgolj obnavljali poglavja iz Palmerja (skupaj z vsemi problematičnimi mesti, ki jih je mogoče najti tam). Glavna pomanjkljivost je nezadovoljivo razumevanje mehkega determinizma, indeterminizma in eksistencializma, saj se je Palmerjeva knjiga za obravnavo te teme že večkrat izkazala za nezadosten (celo neustrezen) vir.

2. Razpravljajte o trditvi: Čas izbriše vse sledove našega delovanja, zato se je nesmiselno truditi za karkoli.

Število kandidatov: 5; povprečno število točk: 17,2; indeks težavnosti: 0,78.

Problematika smisla človeškega življenja se je že izkazala kot kar zahtevna tema, ki šibkejše kandidate s premalo filozofskega znanja hitro zanese v pisanje prostega spisa. Od petih esejev je bil tokrat eden takšen, medtem ko sta dva izstopala po svoji vsebinski bogatosti (z vključevanjem naslednjih perspektiv: Kierkegaard, Heidegger, Sartre, Camus, krščanstvo, kvietizem).

3. Razpravljajte o trditvi: Glede števila substanc je upravičeno zagovarjati le pluralizem, monizem in dualizem imata preveč pomanjkljivosti.

Število kandidatov: 5; povprečno število točk: 18,5; indeks težavnosti: 0,84.

Večinoma odlični eseji, a praviloma z napako, da se poglobljeno ukvarjajo s problematiko substance, monizma in dualizma, malo ali nič pa s pluralizmom. Pomanjkanje ukvarjanja s pluralizmom je mogoče razumeti tudi kot posledico umanjkanja obravnave te teme pri pouku.

Vprašanje spoznanja

4. Razpravljajte o trditvi: Zunanji, materialni predmeti niso takšni, kot nam jih posredujejo čutila, zato ne moremo spoznati, kakšni so sami po sebi.

Število kandidatov: 20; povprečno število točk: 17,2; indeks težavnosti: 0,78.

Kandidati so v glavnem razumeli naslov in o njem zelo dobro ali celo odlično razpravljali. Največkrat so problem mislili s pomočjo Descartesa in Locka (racionalizem-empirizem). Nekateri so vključili tudi Kanta, Berkeleyja, Platona. Razen nekaterih napačnih interpretacij posameznih teorij večjih pomanjkljivosti ni bilo. Seveda, pri nekaterih je prevladovala obnova namesto razlage. Opazno je bilo, da so bili kandidati letos bistveno bolj seznanjeni z Lockovo teorijo (to gre verjetno pripisati ozaveščanju komisije o pomanjkljivem poznavanju empirizma v prejšnjih generacijah).

5. Razpravljajte o trditvi: Samo spoznanja, ki so jasna in razločna, so tudi resnična, napačno je pričakovanje, da bi do resnice prišli po poti konsenza.

Število kandidatov: 2; povprečno število točk: 16; indeks težavnosti: 0,73.

En esej je bil slabši, saj kandidat sploh ni poznal osrednje teorije, o kateri bi moral razmišljati glede na izbrani naslov: konsenzualna teorija resnice. Drugi esej je bil korekten, vendar povprečen.

6. Razpravljajte o trditvi: Znanstvena teorija ne govori o svetu ali posameznem področju sveta ali stvarnosti, saj je le pripomoček za napovedovanje prihodnosti, spoznanje sveta na sebi pa ostaja nedosegljivo.

Število kandidatov: 0; povprečno število točk: /; indeks težavnosti: /.

Vprašanje morale

7. Razpravljajte o trditvi: Posmrtna blaženost, ki se postavlja kot nagrada za moralno dobro življenje, dokazuje, da ne moremo morale ločiti od sreče.

Število kandidatov: 32; povprečno število točk: 17,48; indeks težavnosti: 0,79.

Kandidati so s težavo razlikovali med pojmom nagrade za moralnost dejanja in moralnostjo dejanja. Drugače rečeno, pogosto niso opazili, da vprašanje zadeva problem moralne motivacije in njene povezanosti s temeljnimi načeli moralnega presojanja. Druga težava je bilo razlikovanje med problemom dobrega življenja (o njem so kandidati velikokrat razmišljali namesto o problemu moralne motivacije) in novoveško idejo moralne dolžnosti. Precej težav je kandidatom povzročal tudi pojem posmrtna blaženosti, kar pa je zlasti problem vprašanja in manj kandidatov. Večina kandidatov ni prepoznala Kantovega stališča do posmrtna blaženosti in njene vloge v Kantovi etiki. Najbolj pogosto so razpravljali o utilitarizmu (Bentham, Mill) in Aristotelu. Vključevali pa so tudi Kanta, Hobbesa, Nietzscheja, Platona, Sartra, Epikurja. Največja pomanjkljivost je bila, da so se kandidati premalo navezovali na naslov in so predvsem (bolj ali manj korektno) obnavljali posamezne avtorje in njihove teorije.

8. Razpravljajte o trditvi: Ker sveta, v katerem živimo, ne moremo spremeniti, nas do srečnega življenja lahko vodi samo spreminjanje naših lastnih želja.

Število kandidatov: 27; povprečno število točk: 17,28; indeks težavnosti: 0,79.

Naslov zahteva razpravo o prilagajanju človekovih želja v nespremenljivem svetu, da bi tako človek dosegel srečo. Pri tem navodila za ocenjevanje posebej omenjajo stoiško etiko (iz nje naslov neposredno izhaja) in Aristotela. A žal med vsemi ocenjenimi eseji ni bilo niti enega, ki bi vsaj omenil stoike, kaj šele, da bi njihovo etiko razložil ali jo celo prepoznal v naslovnem problemu. (En esej je pravzaprav bil, a je bil zelo kratek in skromen ...). Kaj je vzrok za to? Morda stoikov kandidati niti ne poznajo. Nekateri eseji pridejo do obravnave Aristotela, nekateri celo do obravnave epikurejcev, večina esejev pa naslovni problem zreducira na klasični problem odnosa med deontološko in teleološko (konsekvencialistično) etiko. Zato večina esejev preprosto razloži utilitarizem na eni strani in Kanta na drugi strani (z dodatkom Aristotela). To bolj ali manj povežejo s problemom človekovih želja in sreče, medtem ko se problema prvega dela naslova (nespremenljivost sveta) dotaknejo le redki. Skratka, zdi se, kot da stoiške etike kandidati sploh ne poznajo oz. da ta očitno ni bila stvar obravnave na maturitetnih pripravah. Drugi dokaj splošen problem je, da naslova ne preberejo natančno. V njem nastopajo nekateri ključni pojmi, ki jih je treba razložiti in premisliti (analizirati). Kaj je svet? Spreminjanje, želje, sreča? Redki so kandidati, ki se dejansko poglobijo v naslov in o njem tudi razmišljajo (četudi ne zgolj s predvidenimi filozofi in teorijami). Ker sam naslov vendarle pušča nekaj prostora za različne interpretacije, kandidati »spreminjanje sveta« razumejo zelo različno. Za nekatere je to spreminjanje celote narave sveta (stoiški), več pa je takšnih, ki »svet« razumejo kot človeško družbo ali celo kot drugega posameznika. Izhajajoč iz različnega razumevanja predpostavk naslovne trditve izhajajo tudi precej različne (sebi prilagojene) obravnave naslovnega problema. Še zadnja opazka: mnogi kandidati se vehementno sklicujejo na tako imenovano »Humovo zmoto« (je – moral bi), ko zavračajo možnost utemeljevanja moralnosti (moralnih sodb) in dobrega kot takega. Pri tem pa ni kandidata, ki bi kritično mislil koncept »Humove zmote«. »Zmota« ima namreč precej težav, na kar je opozorilo več pomembnih moralnih filozofov (A. MacIntyre, J. Searle, H. Putnam ...). Že če kdo komu kaj obljubi (je – dejstvo), iz tega jasno izhaja njegova dolžnost (moral bi – najstvo). Nenazadnje pri »Humovi zmoti« kandidati spregledajo celotno zahodno tradicijo moralne filozofije, vsaj od Aristotela naprej, ki človeku (in stvarem: npr. škarjam – če ne strižejo, so slabe) pripisuje nek telos, in s tem smisel, ki ga je poklican uresničiti. Nekateri sodobni filozofi celo trdijo, da je Hume sam zagrešil to zmoto, medtem ko jo je utemeljeval ... Problem prenekaterih esejev je v tem, da kandidati pozabljajo na pomen analize naslova. Namesto tega predstavljajo različne filozofske probleme, ne znajo pa izpostaviti, kakšna je povezava med naslovom in filozofskimi idejami. Običajno izpostavljajo Kanta, Aristotela, Epikurja, Kanta in idejo utilitarizma. Analiza omenjenih filozofov ali etik je običajno na zelo splošni ravni, manjka poglobljenosti in natančnosti v premisleku.

9. Razpravljajte o trditvi: Glej, čas beži! Besed ne zgubljava zaman! Ne veruj v jutrišnji, užij današnji dan! (Horacij)

Število kandidatov: 13; povprečno število točk: 14,81; indeks težavnosti: 0,67.

Kandidati so imeli težavo prepoznati, da vprašanje sugerira analizo problema dobrega življenja. S tem povezano je pogosto nerazumevanje, da je vprašanje vrlin filozofski problem, o katerem je treba razmisliti, saj v zvezi z njim obstajajo različne teorije. Konkretno ne razumejo, da npr. Aristotel zagovarja samo enega izmed pogledov na človeško naravo in potemtakem ne ponuja očitno dokončne resnice. V povezavi s tem kandidati ne razumejo, da pojem dobrega življenja implicira pojem vrlin in ne obratno. Pomanjkljivost vseh esejev je, da zgolj povzemajo teorije in jih ne uporabljajo za razpravo o naslovu. Tozadevno povzemanje je včasih toliko splošno, da nima več neposredne zveze z naslovno trditvijo. Učitelji bi morali kandidate opozoriti na to, da je v razpravljalnem eseju treba čimbolj jasno definirati problem, ki ga sestavljajo nasprotujoče si teorije. V zvezi z vpeljanim problemom – npr. vprašanjem, kaj je dobro življenje – pa je treba navesti razloge, zakaj je kaka teorija bolj in druga teorija manj prepričljiva.

Posameznik in skupnost

10. Razpravljajte o trditvi: Le kadar je neenakost v korist tudi ljudem, ki so družbeno v najslabšem položaju, je neenakost dopustna.

Število kandidatov: 10; povprečno število točk: 15,75; indeks težavnosti: 0,72.

Eseji so se nanašali na vprašanje pravičnosti in so bili različne kakovosti. Nekateri v naslovu niso prepoznali Rawlsove misli.

11. Razpravljajte o trditvi: V državi, kjer oblast ni demokratična, si lahko nekateri dovolijo več kot drugi, to pa je skoraj tako slabo, kot če bi živeli v naravnem stanju, v katerem so eni močnejši od drugih.

Število kandidatov: 15; povprečno število točk: 15,13; indeks težavnosti: 0,69.

Večina esejev opozori na razliko med Lockom in Hobbesom pri odgovarjanju na izpitno vprašanje. Poleg Locka in Hobbesa vpeljejo še Rousseauja, Platona in Milla, ter pojme, kot so naravno stanje, družbena pogodba, demokracija, tiranija večine. Pogosta pomanjkljivost je v tem, da razlage avtorjev ostajajo na dokaj osnovni ravni in da kandidati ne premislijo meja posameznih teorij.

Nekaj odličnih esejev, veliko pa esejev, ki nizajo na pamet naučeno znanje o družbeni pogodbi. Pogosto ne odgovarjajo na izhodiščno trditev, eseji nimajo rdeče niti in ne analizirajo osnovnih pojmov (demokracija, naravno stanje ...) ter zamenjujejo filozofe med seboj.

12. Razpravljajte o trditvi: Če sem svobodna oseba s pravicami, mi država ne more naložiti davkov, s katerimi se ne strinjam, recimo za vzdrževanje socialnih prispevkov, saj s tem posega v moje svoboščine.

Število kandidatov: 15; povprečno število točk: 19,13; indeks težavnosti: 0,87.

Eseji so se nanašali na vprašanje svobode in so bili v glavnem zelo dobri.

Filozofija religije

13. Razpravljajte o trditvi: Le če odmislimo antropomorfna pojmovanja boga, ki jih najdemo v različnih religijah, lahko doumemo, da je vse, kar je, bog.

Število kandidatov: 0; povprečno število točk: /; indeks težavnosti: /.

14. Razpravljajte o trditvi: Bog je stvarnik sveta, a vanj ne posega. Podoben je Aristotelovemu prvemu gibalcu, ki požene gibanje in spreminjanje, sam pa obmiruje.

Število kandidatov: 0; povprečno število točk: /; indeks težavnosti: /.

15. Razpravljajte o trditvi: Če je uro ustvaril urar, tedaj je oko, ki je tisočkrat bolj kompleksno kot ura, ustvarilo bitje, ki je tisočkrat bolj kompleksno kot urar – in to bitje je Bog.

Število kandidatov: 0; povprečno število točk: /; indeks težavnosti: /.

4.4 Najpogostejši nepravilni odgovori kandidatov

Med najpogostejšimi pomanjkljivostmi tudi letos opazamo površno poznavanje filozofskih perspektiv in šolske (šablonske) razlage avtorjev. Pri komentarju je to že nekaj časa opazno pri Platonu, kjer je pri redkih kandidatih opazno, da presegajo naučeno vsebino o Platonu in da znajo razložiti poglobljena mesta njegove filozofije (teorija idej, delitev duše, povezava med pravičnostjo na ravni posameznika in na ravni države). Pri eseju pa sta se pojavljala nekritična raba nekaterih virov (predvsem Palmerjevega učbenika) in obnavljanje namesto razpravljanja. Poleg tega je težava tudi v tem, da je več kandidatov napisalo esej brez eksplicitne navezave na naslov.

4.5 Mnenje zunanjih ocenjevalcev o nalogah in vprašanjih v izpitnih polah

Kot problematična so ocenjevalci prepoznali dva naslova. V naslovu številka 3 (ontologija) nastopa pojem pluralizem, za katerega upravičeno lahko dvomimo, da so bili kandidati pri pouku dovolj seznanjeni z njim. V naslovu številka 7 (vprašanje morale) pa je tema manj znani moment Kantove morale, o katerem pri pouku verjetno tudi ni bilo dosti povedanega.

5 Zunanje ocenjevanje in ugovori

5.1 Zunanje ocenjevanje

Izvedena sta bila dva seminarja: za nove ocenjevalce v maju (z dvema udeležencema) in redni seminar za zunanje ocenjevalce v juniju.

5.2 Ugovori na oceno in način izračuna izpitne ocene

Štirje kandidati so vložili ugovor na oceno. Pri treh kandidatih se je spremenilo število točk, pri dveh pa se je spremenila tudi ocena.

6.1 Ocena uspeha kandidatov

Letošnje leto je izpit splošne mature iz filozofije spet opravljalo nekoliko več kandidatov (155) v primerjavi z lanskim letom (148), tako da lahko ponovno potrdimo opažanje, da smo skozi leta priča konstantnemu nihanju kandidatov (predlani smo, denimo, imeli 195 kandidatov, pred tremi leti pa 166). Sicer sklepamo, da je nekoliko manjše število kandidatov letošnjega in lanskega leta posledica uresničevanja napovedi zmanjševanja kandidatov zaradi številčno manjših generacij. Uspeh kandidatov pri filozofiji je bil letos skoraj identičen lanskemu, saj je bilo povprečno število točk tako na prvi (17,62) kot na drugi (17,1) poli močno podobno rezultatu iz 2021 (17,66 in 17,21), toda ob tem je treba imeti v mislih, da letos ni bilo »koronskih« prilagoditev, kar pomeni, da so letošnji rezultati vendarle nekoliko boljši, kar lahko pripišemo vsebinsko dobrim esejem. Tudi letos sicer opažamo, da so kandidati za približno polovico točke boljši pri komentarjih besedil kakor v pisanju problemskih esejev. Ponovila se je tudi pogostnost izbire avtorjev, saj je največ kandidatov pri komentiranju besedila znova izbralo Platona, sledijo mu Descartes, Aristotel in Nietzsche, pri čemer je potrebno dodati, da je letos, v primerjavi z lanskim letom, več kandidatov izbralo Aristotela in Descartesa, medtem ko so Nietzscheja komentirali zgolj trije kandidati (število komentarjev Platona pa je identično lanskemu). Dodajmo, da so točke pri Platonu in Descartesu primerljive z lanskimi, medtem ko so pri Aristotelu padle navzdol za skoraj eno točko, pri Nietzscheju pa za polovico točke (vendar je slednje komentarje zaradi njihove številčne majhnosti letošnje leto težko kredibilno primerjati s preteklim letom).

Čeprav so, podobno kot prejšnja leta, tudi tokrat pri problemskem eseju kandidati večinsko izbrali teme iz etike in politične filozofije, pa v primerjavi z lanskim letom vendarle beležimo tudi nekaj razlik: če je lani prevladovala izbira politične filozofije, so letos kandidati izbirali pretežno etiške naslove, med esee, ki so dosegali najnižje točke, pa so se letos presenetljivo uvrstila epistemološka besedila (16,6), ki so lani izkazala ravno najvišje povprečje točk (19,13). Tudi letos so tradicionalno najnižje število točk dosegla besedila na temo etike. Omeniti velja, da se nadaljuje trend slabega zanimanja za pisanje nalog na temo filozofije religije, saj letos ni bilo niti enega besedila s tega področja.

Merila ocenjevanja in struktura izpitnih pol se niso spreminjali, meje med ocenami pa so primerljive tistim iz prejšnjih let, kar sicer ne preseneča, saj so le-te povezane z vsebinskimi členitvami meril ocenjevanja. Za vse delne ocene (komentar besedila, tematski esej in seminarska naloga) se uporabljajo podobno strukturirana merila vrednotenja, tako da je mogoče členitev meril uporabiti tudi pri oblikovanju mej med ocenami.

Analiza odgovorov je pokazala, da se kandidati soočajo s podobnimi težavami kot prejšnja leta: odgovori so pogosto generični, kot da bi bili pripravljene vnaprej, umanjka prepoznavanje konceptualnih povezav in razlik (recimo povezave svobodne volje z determinizmom ali razlike med nagrado in moralnostjo). Je pa letos presenetljivo precej podrobnejše poznavanje Lockove filozofije, kar gre morda pripisati naporom komisije, ki je pretekla leta osveščala glede pomanjkljivega poznavanja empirizma. Tudi letos pa smo imeli opraviti z nekaj vrhunskimi eseeji, ki presenetijo tako z doslednostjo in lucidnostjo argumentacije kot tudi s poznavanjem podrobnosti. Sklepamo, da so sicer razlike med kandidati posledica različno kakovostnih priprav, zaradi česar komisija tudi odpira razprave z učitelji.

Tudi letos so bile dosežene točke na notranjem delu izpita (seminarska naloga) višje kot ocene pri zunanem preverjanju. Menimo, da je to posledica dodatnega vložka v pripravo seminarskih nalog, pri čemer je vredno omeniti še, da sta oceni pri predmetu v 3. in 4. letniku praviloma višji od ocene na splošni maturi, tako da je boljša ocena notranjega dela izpita pričakovana. Podobna situacija je tudi pri drugih predmetih.

6.2 Ocena kakovosti izpitnih pol

Maturitetne naloge pri predmetu filozofija temeljijo na pisanih besedilih z različnimi poudarki: komentar besedila, denimo, zahteva eksegezo izbranega filozofskega dela, problemski esej je namenjen preverjanju veščine argumentiranja v prid različnim filozofskim pozicijam, medtem ko je seminarska naloga produkt samostojnega dela kandidata, ki ga vodi in usmerja mentor. Različne taksonomske stopnje se povsod prepletajo, poudarek pa je na analizi, sintezi in evalvaciji. Ta struktura je stalna, rezultati splošne mature pa ne dajejo podlage za vpeljavo večjih sprememb. Na prvi pogled se sicer zdi, da ima ta stabilnost strukture tudi slabo stran, saj so zaradi nje maturitetne naloge predvidljive. Toda na drugi strani se je treba zavedati, da se kandidati s filozofijo v gimnazijah srečujejo prvič in še to v razdobju enega šolskega leta, zato je zanje vsebina predmeta novost, kar nenazadnje potrjujejo izkušnje. Z manjšo nepredvidljivostjo nalog povezan problem – čedalje manjše možnosti za izbiro novega, še ne uporabljenega odlomka za komentar besedil ali novega esejskega naslova, komisija rešuje v dialogu s profesorji in profesoricami, ki podajajo povratne informacije o kakovosti maturitetnih pol, ki pa so sicer pretežno pozitivne.

6.3 Druge ugotovitve

Zapletov pri pisanju maturitetnega izpita ni bilo, prav tako ne vprašanj za dežurne, kar kaže na to, da so bili izpitni kompleti ustrezno pripravljene. Ocenjevalci in komisija so pozitivno sprejeli prehod na elektronsko ocenjevanje, tako da tudi tukaj nismo beležili nobenih zapletov. Število ugovorov (4) znova odseva dolgoletno povprečje.